

**Informácia o priebehu a výsledkoch samitu
„Skupiny priateľov politiky súdržnosti“
v Bratislave dňa 29. novembra 2018**

I. Predmet a ciele materiálu

Predmetom materiálu je informácia o priebehu samitu „Skupiny priateľov politiky súdržnosti“ (SPPS), ktoré sa na základe iniciatívy predsedu vlády SR P. Pellegriniho uskutočnilo dňa 29. novembra 2018 v Bratislave. Cieľom materiálu je predstaviť konkrétne výsledky rokovania predstaviteľov krajín SPPS.

II. Hlavné body rokovania

Predseda vlády SR P. Pellegrini v rámci svojho úvodného vystúpenia zdôraznil potrebu zviditeľniť SPPS a zintenzívniť jej úsilie pri presadzovaní spoločných záujmov. P. Pellegrini podčiarkol dôležitosť stretnutia v Bratislave z pohľadu prezentácie jednoty SPPS a vyslania silného politického signálu na podporu ambiciózneho a vyváženého rozpočtu EÚ vo forme spoločnej deklarácie. Predseda vlády SR zopakoval princípy, ktorými sa SPPS pri príprave deklarácie riadila – jednota skupiny, pozitívne formulácie, pokrytie spoločných záujmov naprieč celým návrhom viacročného finančného rámca (VFR) 2021 – 2027 a rešpektovanie národných pozícií.

P. Pellegrini prezentoval tiež pozíciu SR k VFR. Slovensko žiada dostatočné prostriedky na politiku súdržnosti a spoločnú poľnohospodársku politiku, no chceme byť konštruktívnym partnerom, ktorý zároveň podporuje aj posilnenie programov zameraných na nové výzvy. P. Pellegrini venoval špeciálnu pozornosť potrebe lepšieho porozumenia významu posilňovania sociálnej a ekonomickej konvergencie, ktorej súčasné výrazné spomalenie až zastavenie (podľa hodnotenia Európskej centrálnej banky a Európskej komisie) neposkytuje dôveryhodný výhľad členským krajinám s nižšími príjmami a životnou úrovňou (najmä východ EÚ) a tak vyvoláva medzi ich obyvateľmi pochybnosti o výhodách členstva v EÚ. Toto vytvára živnú pôdu pre populistické, euroskeptické a radikálne hnutia, na čo je náchylná najmä mladá generácia.

Podpredseda Európskej komisie M. Šefčovič ocenil efektívnosť a jednotu krajín SPPS počas minulého ako aj súčasného vyjednávania o VFR. Za kľúčové považuje vyššiu flexibilitu, zjednodušovanie rozpočtu a čo možno najrýchlejšie dosiahnutie spoločného kompromisu, najlepšie počas roka 2019. Tento časový horizont odráža realistickejšie očakávanie Európskej komisie na dosiahnutie dohody, keďže pôvodný preferovaný termín zo strany Európskej komisie bol do volieb do Európskeho parlamentu (máj 2019), čo bolo politicky možné, no technicky veľmi málo pravdepodobné. M. Šefčovič pripomenul, že špeciálny dôraz bude potrebné klásť na administratívnu podporu pri čerpaní prostriedkov z priamo riadených programov, napr. z Nástroja na prepájanie Európy (CEF) alebo z Horizontu Európa.

Eurokomisár G. H. Oettinger apeloval vo svojom vystúpení na predsedov vlád a ministrov, aby začali VFR 2021 – 2027 vnímať ako svoju prioritu, lebo jedine tak môže byť dosiahnutá kvalitná a rýchla dohoda (najlepšie do októbra 2019). V kontexte Brexitu, zvyšujúceho sa napätia a neistoty v globálnom meradle (obchodné vojny, vyostrejajúci sa konflikt medzi Ruskom a Ukrajinou a ďalšie) je podľa G. H. Oettingera najvyšší čas zadefinovať spoločné EÚ priority a ukázať našu jednotnosť, a to práve prostredníctvom VFR.

Eurokomisár v krátkosti predstavil súčasný návrh o VFR, ktorý je založený na troch pilieroch – politike súdržnosti (30 %), spoločnej poľnohospodárskej politike (30 %) a nových výzvach (40 %). Všetky projekty prinášajú vysokú pridanú hodnotu pre celú EÚ 27, preto je nutné vyhnúť sa konfliktom medzi financovaním tradičných a nových politík.

Plenárne zasadnutie samitu SPPS bolo venované diskusii o prioritách v rámci budúceho viacročného finančného rámca. Štrnásť krajín SPPS na ňom prijalo spoločnú deklaráciu, ktorá bude slúžiť ako príspevok SPPS do politických rokovaní o viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027.

Vo **vystúpeniach krajín SPPS** rezonovala zhoda na podpore ambiciózneho a vyváženého európskeho rozpočtu na roky 2021 – 2027. Ten by mal disponovať dostatočnými prostriedkami na podporu tradičných politík ako aj na podporu nových výziev, ktorým vieme efektívne čeliť len ako EÚ 27 (migrácia, ochrana životného prostredia, obrana či bezpečnosť). Krajiny priamo či nepriamo vyjadrili pripravenosť prispievať do budúceho rozpočtu viac ako v súčasnosti, pričom by uvítali dosiahnutie dohody o VFR 2021 - 2027 počas roku 2019. Predstavitelia SPPS ocenili iniciatívu predsedu vlády SR P. Pellegriniho pre zorganizovanie samitu SPPS a tiež pripomenuli, že udržanie jednotnosti SPPS je predpokladom na dosiahnutie dobrého negociačného výsledku.

Zástupcovia SPPS jednoznačne presadzujú udržanie silnej politiky súdržnosti ako kľúčového investičného nástroja na podporu rastu, zamestnanosti, redukcie disparít v rozvoji regiónov a ČS EÚ, ako aj pri posilňovaní vnútorného trhu. Spoločným menovateľom vystúpení bolo tiež zdôraznenie nezastupiteľnej úlohy spoločnej poľnohospodárskej politiky pri zabezpečení potravinovej bezpečnosti EÚ, ochrany životného prostredia a boja proti klimatickým zmenám. Preto krajiny SPPS žiadajú adekvátny objem prostriedkov pre spoločnú poľnohospodársku politiku.

Zástupcovia SPPS vo svojich vystúpeniach zdôraznili viaceré osobitné aspekty, týkajúce sa celého spektra priorít v rámci návrhu budúceho VFR. Chorvátsko (s podporou Portugalska, Slovenska a Českej republiky) sa postavilo odmietavo voči návrhu Európskej komisie o zvyšovaní národného spolufinancovania pri čerpaní prostriedkov politiky súdržnosti z EÚ fondov (z 15 % na 30 % pri menej rozvinutých regiónoch), znižovaní miery pred-financovania z 1 % na 0,5 %, či navrhovanom skrátení doby na využívanie prostriedkov z N+3 roky na N+2 roky.

Pobaltské krajiny, Česká republika i Slovensko vyžadujú vyššiu mieru flexibility a nižšiu mieru tematickej koncentrácie, aby boli členské štáty schopné, podľa svojich priorít, presmerovať prostriedky tam, kde sú najviac potrebné a zároveň najefektívnejšie využité, napr. do budovania infraštruktúry (TEN-T projekty).

Viacero krajín (Maďarsko, Slovensko, Portugalsko, Slovinsko, Litva) vyjadrilo podporu väčšej inklúzie centrálne riadených programov, najmä programu Horizont Európa, ktorý považujú za kľúčový pri udržaní rastu a konkurencieschopnosti hospodárstva EÚ. Maďarsko informovalo, že krajiny, ktoré v Bratislave podporili spoločnú deklaráciu, kumulatívne čerpajú menej ako 5 % prostriedkov z programu Horizont Európa, čo prispieva k rozdeľovaniu EÚ na starých a nových členov a je neudržateľné vzhľadom na plánované robustné navýšenie tohto programu.

Maďarsko i Poľsko zopakovali potrebu revízie súčasného návrhu nariadenia o dodržiavaní zásad právneho štátu pri ochrane finančných záujmov EÚ, keďže súčasné formulácie sú vágne a nejasné. Poľsko sa zároveň vyjadrilo proti možnému zníženiu úrovne tzv. stropovania (maximálnej úrovne podpory z politiky súdržnosti vyjadrenej ako percento z HDP príslušnej krajiny).

Viacero krajín podporilo diskusiu o nových vlastných zdrojoch a všetky sa zhodli na tom, že Brexit ponúka vhodný priestor na odstránenie všetkých rabatov a korekcií.

Portugalsko tiež vyjadrilo explicitnú podporu nástrojom na prehlbenie hospodárskej a menovej únie, ktoré sú súčasťou návrhu o VFR 2021 – 2027.

Grécko sa zasa domnieva, že politika súdržnosti by mala byť nástrojom aj proti rastúcim sociálnym nerovnostiam, ktoré sa nadmerne prehĺbili po finančnej kríze. V tomto kontexte Grécko zdôraznilo, že začlenenie ukazovateľov spojených s Európskym pilierom sociálnych práv do európskeho semestra by malo byť súčasťou širšieho úsilia o vybudovanie modelu udržateľného rastu. Grécko v tejto súvislosti predložilo pracovný dokument k spoločnej deklarácii (predmetný dokument je súčasťou prílohy).

Taliansko sa rozhodlo nepripojiť k spoločnej deklarácii, ocenilo však iniciatívu SPPS a podporilo väčšinu pozícií vyjadrených v deklarácii. Voči deklarácii vznieslo dve výhrady, jednak sa nestotožnilo so žiadosťou ostatných krajín SPPS udržať financovanie politiky súdržnosti a spoločnej poľnohospodárskej politiky na úrovni VFR 2014 – 2020 (vyššie ako je navrhované na roky 2021 – 2027), čo by viedlo k zníženiu zdrojov na nové priority, medzi ktoré patrí i boj s nelegálnou migráciou. Na druhej strane, Taliansku v deklarácii chýbala zmienka o nových vlastných zdrojoch, keďže ich považuje za nevyhnutné na dosiahnutie rovnovážneho a ambiciózneho financovania tradičných i nových politík.

Rumunsko z pozície budúcej predsedníckej krajiny v Rade EÚ (prvý polrok 2019) uviedlo, že sa v rámci rokovaní bude snažiť o realistické zhodnotenie situácie a zároveň ambiciózny progres, pričom zdôraznilo, že dôležitým míľnikom pri rokovaniach o budúcom VFR bude samit v rumunskom Sibiu (máj 2019).

Podpredseda Európskej investičnej banky (EIB) V. Hudák zdôraznil úlohu politiky súdržnosti ako jedného z dôvodov existencie Európskej únie. Ponúkol štátom možnosť s menším rozpočtom financovať viac výziev s asistenciou EIB. Tá poskytuje mechanizmy na zabezpečenie pred-financovania a spolufinancovania projektov politiky súdržnosti, za roky 2007 – 2017 EIB preinvestovala cez politiku súdržnosti 240 mld. eur. Takisto vyzval štáty, aby aktívnejšie využívali návratné finančné nástroje, ktoré majú potenciál kompenzovať navrhované škrtý v politike súdržnosti.

Podpredseda Európskej komisie M. Šefčovič vo svojom zhrnutí diskusie ocenil jednotu skupiny pri prezentovaní spoločných pozícií (i nad rámec spoločnej deklarácie). Diskusia, podľa neho, priniesla dôležité zhrnutie problémových bodov, ktorým by sa mala Európska komisia spolu s Radou EÚ ďalej venovať. Patrili medzi ne najmä žiadosť o zachovanie súčasných úrovní pred-financovania, spolufinancovania a doby na využívanie prostriedkov (pravidlo N+3), podpora väčšej flexibility, odstránenie rabatov a korekcií, silná vôľa ukončiť rokovania o VFR počas roka 2019 ako aj potreba väčšej otvorenosti a inklúzie pri programe Horizont Európa.

Predseda vlády SR P. Pellegrini vo svojom záverečnom vystúpení konštatoval, že vystúpenia zástupcov SPPS, rovnako ako podpredsedu Európskej komisie, eurokomisára G. H. Oettingera a vice-prezidenta EIB, potvrdili spoločný záujem mať silnú, bezpečnú a prosperujúcu EÚ s dostatočnými zdrojmi na realizáciu svojich priorít (tradičných i nových).

V súvislosti s celkovým objemom prostriedkov zaznel jednoznačný názor, že SPPS považuje politiku súdržnosti za kľúčový investičný nástroj EÚ a nepodporuje žiadne redukcie prostriedkov politiky súdržnosti ani spoločnej poľnohospodárskej politiky oproti VFR 2014 – 2020. Naopak SPPS vyžaduje jednoduchšie a jasnejšie implementačné pravidlá.

P. Pellegrini konštatoval, že pretrvávajúce rozdiely v životnej úrovni v rámci EÚ, vytvárajú priestor pre euroskeptické a radikálne hnutia, preto je potrebné i naďalej využívať prostriedky EÚ ako aj finančné instrumenty EIB na zrýchlenie reálnej konvergenencie medzi regiónmi i štátmi EÚ. P. Pellegrini tiež ocenil jednotný postoj SPPS k odhodlaniu prispievať do rozpočtu EÚ viac ako v súčasnosti, ako aj k vôli dosiahnuť finálnu dohodu o VFR 2021-2027 počas roka 2019, s cieľom zabezpečiť čerpanie prostriedkov už od januára 2021.

Predseda vlády SR uvítal podporu pre navrhovanú spoločnú deklaráciu a konštatoval, že deklarácia odsúhlasená 14 štátmi SPPS bude významným príspevkom skupiny do politických rokovaní o budúcom rozpočte EÚ. Grécko k spoločnej deklarácii predložilo svoj pracovný dokument, volajúci po posilnení sociálnej dimenzie v rámci EÚ (predmetný text spoločnej deklarácie spolu s gréckym dokumentom je v prílohe).

Spoločná deklarácia spolu s gréckym pracovným dokumentom bola zaslaná predsedovi Európskej rady, predsedovi Európskej komisie, predsedovi Európskeho parlamentu, predsedovi Výboru regiónov, predsedovi Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru, ako aj predsedom vlád členských štátov EÚ, ktoré nie sú členmi SPPS.

III. Závery

1. Samit v Bratislave prispel k zviditeľneniu skupiny SPPS. Prijatá spoločná deklarácia vyslala jasný politický signál na podporu ambiciózneho a vyrovnaného rozpočtu EÚ na roky 2021 – 2027, pričom politika súdržnosti by mala zostať kľúčovým investičným nástrojom EÚ.
2. Samit SPPS potvrdil záujem zúčastnených krajín vystupovať jednotne a viditeľne ako protiváha voči skupine krajín čistých prispievateľov do rozpočtu EÚ, ktorá presadzuje značné redukcie prostriedkov budúceho viacročného rozpočtu EÚ, osobitne v politike súdržnosti a spoločnej poľnohospodárskej politike.
3. Pre SR bude prospešné, ak pri rokovaniach o VFR 2021 - 2027 bude naďalej vystupovať ako súčasť zoskupenia viacerých krajín, osobitne V4 a SPPS, čím sa zvýšia šance na presadenie záujmov SR a dosiahnutie lepšieho negociačného výsledku, osobitne v rámci politiky súdržnosti a spoločnej poľnohospodárskej politiky.
4. Samit v Bratislave významne prispel k zviditeľneniu Slovenska a posilneniu jeho pozície ako aktívneho hráča v rámci EÚ.

Príloha

Schválená spoločná deklarácia „Skupiny priateľov politiky súdržnosti“ zo dňa 29. novembra 2018 a grécky pracovný dokument priložený k prijatej deklarácii; *originálny text v anglickom jazyku a neoficiálny preklad do slovenského jazyka*